

2. Døgninstitutionernes formål og målgruppen

Sikrede døgninstitutioner

En sikret døgninstitution har en eller flere sikrede afdelinger, hvor det er tilladt at have yderdøre og vinduer konstant aflåste. I Danmark er der i alt otte sikrede døgninstitutioner med i alt plads til 106 børn og unge fortrinsvis i alderen 12-17 år. To af de sikrede døgninstitutioner har en særlig sikret afdeling, der er karakteriseret ved, at de henvender sig til børn og unge med mere omfattende behov for hjælp. Det er børn og unge med henholdsvis psykisk afvigende adfærd eller med særlig voldelig adfærd. Sikrede døgninstitutioner kan endvidere have en eller flere åbne og/eller delvis lukkede afdelinger.

Formålet med indsatsen på de sikrede institutioner er, tilsvarende som på øvrige døgninstitutioner og opholdssteder, at varetage omsorg og sikre trivsel og udvikling for de anbragte børn og unge samt at arbejde målrettet med at understøtte uddannelse, beskæftigelse og forebyggelse af kriminalitet for de anbragte børn og unge (jf. servicelovens § 67). Formålet med en sikret institution er endvidere at kunne fastholde den unge fysisk på institutionen. Børn og unge kan anbringes på en sikret institution af henholdsvis sociale og strafferetlige årsager.

Sociale årsager:

Børn og unge kan anbringes af sociale årsager på en sikret institution i henhold til servicelovens 63 b efter afgørelse af børn og unge-udvalget eller i henhold til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitets § 16 efter afgørelse af ungdomskriminalitetsnævnet. Endvidere kan børn og unge-udvalget træffe afgørelse om anbringelse af uledsagede mindreårige udlændinge på sikrede døgninstitutioner efter udlændingelovens § 62 n. Betingelserne for anbringelse på sikret institution efter bestemmelserne i de tre love er ens:

1. Når det er absolut påkrævet for at afværge, at barnet eller den unge skader sig selv eller andre, og risikoen for skade ikke på forsvarlig måde kan afværges ved andre mere lempelige forholdsregler.
2. Når det i en indledende iagttagelsesperiode er absolut påkrævet for at tilvejebringe et grundlag for den videre socialpædagogiske behandling.
3. Når det på baggrund af den indledende iagttagelsesperiode fastslås, at det er absolut påkrævet, at der iværksættes et længerevarende behandlingsforløb på en sikret afdeling eller døgninstitution.

Strafferetlige årsager:

4. Når opholdet træder i stedet for varetægtsfængsling.
5. Når opholdet er led i alternativ afsoning af en ubetinget fængselsdom, og en af de ovenfor nævnte sociale betingelser også er opfyldt.
6. Når opholdet er led i en idømt ungdomssanktion.

I 2018 var der 535 anbringelser på de sikrede døgninstitutioner, hvoraf anbringelsesgrundlaget i 73 pct. var strafferetlige årsager og i 25 pct. sociale årsager. Der var i 2018 anbragt 55 uledsagede mindreårige udlændinge på de sikrede døgninstitutioner.

Endelig kan der, jf. servicelovens § 63 b, stk. 2, nr. 7, ske anbringelse af udlændinge under 15 år uden lovligt ophold i Danmark. Kun ganske få unge anbringes efter denne bestemmelse.

Delvis lukkede døgninstitutioner/afdelinger

Det er muligt at oprette og drive en delvis lukket døgninstitution eller en delvis lukket afdeling på en åben eller sikret døgninstitution. Der er kun oprettet delvis lukkede afdelinger, som enten er placeret på åbne døgninstitutioner eller sikrede døgninstitutioner⁴. På delvis lukkede døgninstitutioner eller afdelinger er det muligt i perioder at aflåse yderdøre og vinduer. Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger er målrettet børn og unge med en negativ og udadretagerende adfærd, misbrugsproblemer eller kriminel adfærd med behov for længerevarende behandlingsforløb.

Formålet med delvis lukkede døgninstitutioner/afdelinger er at kunne fastholde barnet eller den unge i et socialpædagogisk behandlingsforløb i de perioder, hvor barnet eller den unge er rømningstruet, fx på grund af kriminel adfærd, misbrug eller selvskadende adfærd. Målgruppen for de delvis lukkede døgninstitutioner og afdelinger er således anderledes defineret end for de sikrede døgninstitutioner. Det forudsættes, at den socialpædagogiske behandling af de anbragte børn og unge på de delvis lukkede døgninstitutioner almindeligvis kan foregå uden at de er tilbageholdt med aflåste døre og vinduer, og at det kun i kortere perioder vil være nødvendigt at begrænse de anbragtes bevægelsesfrihed. Tilbageholdelse af børn og unge på delvis lukkede døgninstitutioner og afdelinger kan således kun ske i maksimalt fem dage ad gangen, og sammenlagt maksimalt 30 dage om året.

Tabel 2 nedenfor præsenterer de døgninstitutioner, der indgår i nærværende undersøgelse.

Tabel 2.

Sikrede og delvis lukkede døgninstitutioner

Sikrede døgninstitutioner

Kompasset
Grenen Dalstrup*
Egely
Stevnsfortet
Sølager
Koglen*
Sønderbro
Bakkegården**

Delvis lukkede døgninstitutioner

Grenen Glesborg*
MultifunC*
Skodsborg
Nexus
Bakkegården

Anm.: *Døgninstitutionerne ligger som afdelinger under Specialområde Kriminalitetstruede Børn og Unge i Region Midtjylland.

** Bakkegården har både sikrede og delvis lukkede afdelinger.

⁴ Fortløbende i rapporten benævnes de delvis lukkede døgninstitutioner og afdelinger ”delvis lukkede døgninstitutioner”.